

KINNITATUD
Keskkonnaameti peadirektori asetäitja
28.12.2023
korraldusega nr 1-3/23/699

Hüti loodusala kaitsekorralduskava

Foto: Andres Miller

Sisukord

1. Ala iseloomustus	3
1.1. Uuritus ja seire	5
1.1.1. Inventuurid ja uuringud.....	5
1.1.2. Riiklik seire	5
1.1.3. Inventuuride ja uuringute vajadus.....	5
2. Kaitseväärtused ja kaitse eesmärgid	6
3. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused	8
3.1. Külastuskorraldus	8
3.2. Koosluste hooldus- ja taastamistööd.....	9
3.3. Piiritähiste paigaldamine.....	9
Kasutatud andmeallikad	10

Kasutatud lühendid ja mõisted

EELIS – Eesti Looduse Infosüsteem

K-E – kaitse-eeskiri

KAUR – Keskkonnaagentuur

Kaitse eesmärk – kaitseväärtuse soovitud seisund

Kaitseväärtus – kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk)

KeA – Keskkonnaamet

KKK – kaitsekorralduskava

LKA – looduskaitseala

LKS – looduskaitseeadus

LoA – loodusala (loodusdirektiivi I ja II lisas nimetatud elupaigatüüpide või liikide kaitseks asutatud ala)

LoD – loodusdirektiiv (käsitleb ohustatud elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsepõhimõtteid)

PLK – poollooduslik kooslus, pärandniit

RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus

SDF – Natura standardandmebaas

SKV – sihtkaitsevöönd

Säilitamine – olemasolevate väärtuste säilitamine (seisund ei muutu halvemaks, säilitamine ei tähenda seda, et seisund peab jääma samaks) (looduslik areng)

Taastamine – tegevused, mis on seotud olemasolevate, kuid halvenenud struktuuriga elupaikade taastamisega (näiteks PLK-d, sood)

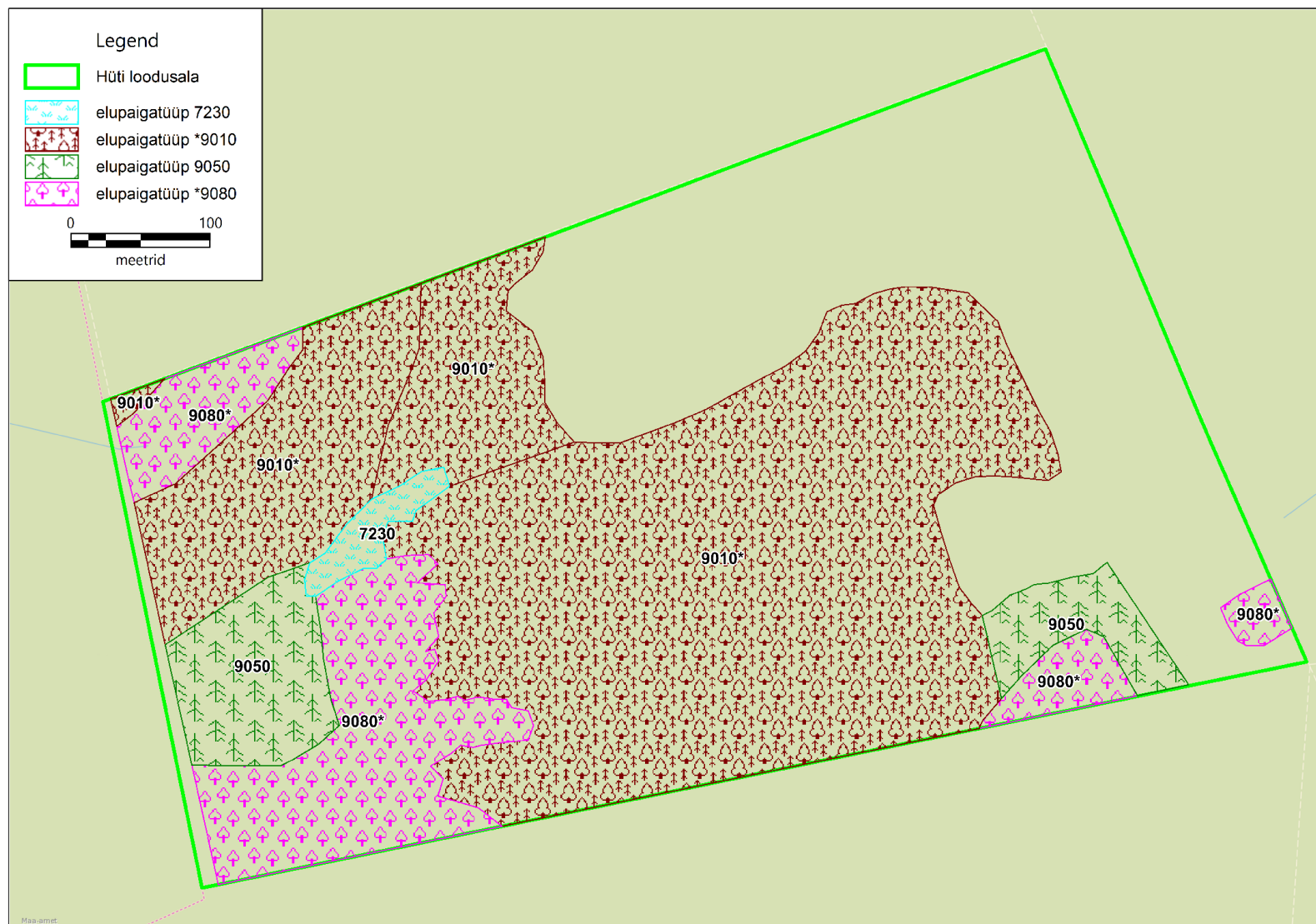
1. Ala iseloomustus

Kaitstava ala nimetus	Hüti looduskaitseala (KLO1000619)
Loodusala nimi	Hüti loodusala (EE0040136)
Pindala	31,2 ha
Asukoht ja piirid	https://register.keskkonnaportaal.ee/register/internationally-important-area/9028183 , https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/link/oiw2EdC
Kaitsekord	„Hüti looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri” https://www.riigiteataja.ee/akt/105072023035?leiaKehtiv ja seletuskiri https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g?dir=undefined&path=%2FKaitsealad&openfile=3409
Koostaja nimi	Andres Miller
Koostamise aasta	2023
Kaitsekorralduskava koostamise kord	„Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine” https://www.riigiteataja.ee/akt/104112022001

Loodusala (kattub täielikult kaitsealaga) peamine väärtus on metsaelupaigad, mille kaitse tagatakse loodusliku protsessiga.

Kaitsekorralduskava annab soovitusel kaitstava ala valitsejale kaitse eesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandatele isikutele.

Hüti loodusala KKK on koostatud tähtajatult. Kava vaadatakse üle ja uuendatakse põhjendatud juhtudel kaitseväärtuste kaitse tagamiseks, lähtuvalt tulemuslikkuse hindamise või uue inventuuri andmetest.

Joonis 1. Hüti loodusala kaitstavad elupaigatüübid (aluskaart: Maa-amet).

1.1. Uuritus ja seire

1.1.1. Inventuurid ja uuringud

Hüti LoA kaitstavad elupaigatüübid on osaliselt inventeeritud 1994. aastal Anneli Palo ja lausaliselt 2009. aastal Tiit Leito poolt. Anneli Palo on 1994. aasta inventuuri käigus ala lääneosas esmatähtsas elupaigatüübis *9080 ja elupaigatüübis 9050 leidnud III kaitsekategooria sõnajalgtaime harilikku ungrukolda (*Huperzia selago*). 2009. aasta inventuuri andmetel hõlmavad kaitstavad elupaigatüübid kokku 21,0 ha ehk 67,3% LoA pindalast (31,2 ha), sh vanad loodusmetsad 14,9 ha (47,8%), soostuvad ja soo-lehtmetsad 3,9 ha (12,5%), rohunditerikkad kuusikud 1,9 ha (6,1%) ning liigirikkad madalsood 0,3 ha (1,0%).

1.1.2. Riiklik seire

Riiklikku seiret korraldab KAUR. Hüti LoA jääb euroopa naaritsa ja saarma seireruutu (seireala nimetusega EL83 ja koodiga SJA2127000) ning pooleldi, täpsemalt LoA edelapool hirvlaste pabulaloenduse seirealale (seireala nimetusega 42 ja koodiga SJB2940000). HütiLoA-le kummagi seire mõõtepunkte ei jää.

1.1.3. Inventuuride ja uuringute vajadus

Vaja on läbi viia selle metsaala inventuur, mis 2009. aastal ei vastanud ühelegi LoD elupaigatüübile. Sellise nn 0-elupaiga pindala Hüti LoA idaosas on 10 ha. Metsaregistri andmetel on kohati tegu arenguklassilt keskealise metsaga, mis metsaelupaigatüüpide inventeerimise juhendi (Palo 2018) järgi võib juba elupaigatüübile vastata.

2. Kaitseväärtused ja kaitse eesmärgid

Loodusala looduskaitsetelised väärtused on Euroopa Liidu loodusdirektiivi I lissasse kantud kooslused. Valdav osa loodusalast on kaetud erinevate looduslike kooslustega. Tabelis 1 esitatakse Hüti loodusala kaitseväärtused, nende seisund, kaitse eesmärk, soodsa looduskaitsetelise seisundi hoidmist mõjutavad tegurid, nende ärahoidmiseks või leevendamiseks ettenähtavad meetmed, oodatav tulemus, märkused ja loodusala panus kaitstava elupaigatüübi üle-eestilisse pindalasse ning võrdlus Natura standardandmebaasiga Eesti kohta.

Hüti loodusala, mida siseriiklikult kaitstakse looduskaitsealana, eesmärk on kaitsta loodusdirektiivi elupaigatüüpe liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (9010*), rohunditerikkad kuusikud (9050) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*). Natura standardandmebaasi järgi on elupaigatüüpi liigirikkad madalsood 0,3 ha, vanad loodusmetsad 15 ha, rohunditerikkad kuusikud 2 ha ning soostuvad ja soo-lehtmetsad 4 ha. Tegu on riigimaaga, kus kehtib sihtkaitsevööndi kaitsekord, mis välistab raie, mistõttu ei ole see märgitud mõjutegurina.

Tabel 1. Hüti loodusala kaitseväärtuste koondtabel

Kaitseväärtus ¹	Seisund ² (pindala / esinduslikkus)	Kaitse eesmärk ³	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ⁴	Märkused	Panus üldpindalasse / SDF-i (%) ⁵
Liigirikkad madalsood (7230) K-E – jah, LoD – I, LoA – jah	0,3 ha / C	säilitamine 0,3 ha	metsastumine	meetmeid pole põhjust rakendada (võib jätta looduslikule arengule)	rahuldav seisundis elupaik on säilinud 0,3 ha või kujunenud metsaelupaigaks	võib lasta looduslikult kujuneda mõneks metsaelupaiga- tüübiks (soo ei kajastu põhikaardil ega eraldisena)	0,00 / 0,00
Vanad loodusmetsad (9010*) K-E – jah, LoD – I, LoA – jah	13,5 ha / A 1,4 ha / B	säilitamine 15 ha		looduslikule arengule jätmine	heas seisus elupaiku on säilinud 15 ha	veel on 10 ha metsa, millest osa võib aastaks 2050 kujuneda vastavaks elupaiga tüübile 9010	0,02 / 0,03
			vana teave	inventuur 10 ha			
Rohunditerikkad kuusikud (9050) K-E – jah, LoD – I, LoA – jah	1,9 ha / B	säilitamine 2 ha		looduslikule arengule jätmine	heas seisus elupaiku on säilinud 2 ha	veel on 10 ha metsa, millest osa võib aastaks 2050 kujuneda vastavaks elupaiga tüübile 9050	0,02 / 0,03
			vana teave	inventuur 10 ha			
Soostuvad ja soo- lehtmetsad (9080*) K-E – jah, LoD – I, LoA – jah	3,9 ha / B	säilitamine 4 ha		looduslikule arengule jätmine	Heas seisus elupaiku on säilinud 4 ha	veel on 10 ha metsa, millest osa võib aastaks 2050 kujuneda vastavaks elupaiga tüübile 9080	0,78 / 0,95
			kuivendamine	kaitsekord välistab otsese kuivenamise			
			vana teave	inventuur 10 ha			

¹ LKS – kaitsekategooria looduskaitseeaduse alusel;
K-E (jah/ei) – on või ei ole kaitstava ala kaitse-eesmärk;
LoD – loodusdirektiivi lisa number;
LoA (jah/ei) – on või ei ole loodusala kaitse-eesmärk.

² Elupaiga tüübi esinduslikkus: A – väga hea, B – hea, C – arvestatav, p – potentsiaalne

³ Kaitse eesmärk seatakse aastaks 2050

⁴ Oodatav tulemus seatakse aastaks 2050 ja tulemuslikkust hinnatakse iga 10 aasta tagant

⁵ 2019. a loodusdirektiivi aruande andmete põhjal (<https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/habitat/report/>). Numbrid näitavad, milline on selle loodusala elupaiga tüüpide osakaal kogu Eesti elupaiga tüüpide / kõikide SDF-i kantud elupaiga tüüpide pinda last.

3. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused

Vajalike tegevuste tabelisse (tabel 2) on koondatud tööd, mis on vajalikud kaitse eesmärkide saavutamiseks, tabelit võidakse tulevikus täiendada.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse eesmärkide saavutamine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on kaitseväärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus (taastamine, taasloomine); kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus (inventeerimine);

2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;

3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele (infotahvlid, külastustaristu).

Tabel 2. Vajalikud tegevused

Jrk	Tegevuse nimetus	Maht	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
Inventuurid, seired, uuringud						
1.	Senise 0-elupaiga kordusinventuur	10 ha	inventuur	KeA	II	2033 ⁶
Kavad, eeskirjad						
2.	KKK andmete üle vaatamine ja vajadusel uuendamine		tegevuskava	KeA	I	1 kord 10 aasta jooksul
3.	KKK tulemuslikkuse hindamine		tegevuskava	KeA	I	1 kord kümne aasta jooksul

3.1. Külastuskorraldus

Hüti LoA on väike riigi metsatükk, endine metsakvartal, kuhu ei vii ühtegi teed. Nii LoA kui ka LKA põhieesmärk on kaitsta looduslikke metsakooslusi ja tagada nende looduslik areng. Kui üldjuhul korraldab kaitstavatel aladel, eriti riigimaal, külastust RMK, siis väikese metsakaitse Hüti LoA külastamist ei korraldata, kuna see võib ohustada kaitstavaid metsakooslusi.

⁶ Elupaiga tüüpide andmed peavad olema täpsustunud aastaks 2033

3.2. Koosluste hooldus- ja taastamistööd

Hüti LoA-l ei ole selliseid kooslusi, mis vajaks hooldamist või taastamist. Metsakoosluste jätmine looduslikule arengule on kõige tõhusam meede nende looduskaitse väärtuse suurendamiseks.

3.3. Piiritähiste paigaldamine

Hüti LoA-le ei vii ühtegi teed ega rada. Lähim sõiduautoga läbitav tee, Laiase–Kiivera kruusatee, möödub LoA-st 400 m loodepoolt. Lähim metsarada möödub LoA-st 330 m edelapoolt. Seega juhuslikke külastajaid kaitstavale alale peaaegu ei satu ja kaitseala piiritähiste paigaldamine ei ole vajalik ega otstarbekas.

Kasutatud andmeallikad

- EELIS* (2010). https://www.eelis.ee/default.aspx?state=6;-1158249072;est;eelisand;;&comp=objresult=ala&obj_id=1839809324
- Metsaregister*. <https://register.metsad.ee/#/>
- Natura 2000 Network Viewer* (2021). <https://natura2000.eea.europa.eu/expertviewer/>
- Paal, J. 2004. Euroopas väärtustatud elupaigad Eestis. Tallinn: AS Kirjastus Ilo ja trükikoda Ilo Print.
- Paal, J. 2007. Loodusdirektiivi elupaigatüüpide käsiraamat. Tallinn: Auratrükk.
- Palo, A. 2018. Loodusdirektiivi metsaelupaikade inventeerimise juhend. Tartu. <https://kliimaministeerium.ee/media/1931/download>
- Riigi Teataja* (2010). <https://www.riigiteataja.ee/index.html>